

**MOKESTINIŲ GINČŲ KOMISIJA PRIE
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS**

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Gedimino pr. 11
01103 Vilnius

2019-04-30 Nr. 5-251(1.1)

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
Gedimino pr. 30
01104 Vilnius

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lukiškių g. 2
01512 Vilnius

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 2, 71, 155, 156 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 71¹, 71² IR 71³ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-2303“ PROJEKTO (toliau – Nutarimo projektas) (Nr. TAP-19-109(2); TAIS Nr. 18-15301(3))

Nutarimo projekte nors ir pritariama įstatymo tikslui (skatinti taikų ginčų sprendimą), tačiau nepritariama įstatymo projektu siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms. Siūloma alternatyva – Mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 71 str. nustatyti naują teisinį reguliavimą, kad ginčo šalims sutarus, dalyvauti susitarimų procedūrose tam tikrais atvejais galėtų būti kviečiami ekspertai. Šis siūlymas grindžiamas tokiais motyvais:

1) mediacijos tikslai jau įgyvendinti per egzistuojantį ikiteisminį ginčų nagrinėjimą centriniame mokesčių administraciniame ir Mokestinių ginčų komisijoje prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Mokestinių ginčų komisija), taip pat per MAĮ 71 str. įteisintus susitarimus;

2) esama ikiteisminė ginčų nagrinėjimo sistema (profesionali Mokestinių ginčų komisija) ženkliai sumažina ginčų teismuose skaičių;

3) palyginus galiojančio MAĮ 71 str. pagrindu taikomo susitarimo procedūrą (taikos sutartį) su MAĮ 71 str. projekte reglamentuota, skirtumas tik tas, kad galiojančiame įstatyme dėl taikos sutarties sudarymo proceso nenumatyta galimybė dalyvauti tretiesiems asmenims (mediatoriams).

Mokestinių ginčų komisija nepritaria Nutarimo projekto nuostatoms ir teikia šias pastabas.

1. Esamu teisiniu reguliavimu MAĮ numatyta galimybė ginčo šalims sudaryti taikos sutartį, tačiau įstatyme neregamentuotas tokios procedūros vykdymas. Pažymėtina, kad reglamentuoti mediacijos institutą nagrinėjant mokestinius ginčus ir yra esminis įstatymo projekto tikslas.

Mediacijos instituto esmė ir yra ta, kad nustatomas pats taikaus šalių susitarimo proceso vykdymas, kai taikus susitarimas pasiekiamas ginčo procese dalyvaujant nešališkam, atitinkamą kvalifikaciją turinčiam mediatoriui, kuris organizuoja, vadovauja šiam procesui.

Pažymėtina, kad mediacijos institutas pagal šiuo metu esantį teisinį reguliavimą jau reglamentuotas Lietuvos Respublikos mediacijos įstatyme, kuriame jau yra numatytos ir įteisintos

esminės mediacijos proceso sąlygos. Taigi, Lietuvos Respublikos Mediacijos įstatymas jau dabartiniu metu reguliuoja mediacijos institutą (nustato pagrindines ginčų mediacijos sąlygas, institucijų funkcijas mediacijos srityje, reikalavimus asmenims, siekiantiems teikti mediacijos paslaugas, mediacijos vykdymo tvarką, teisminės mediacijos ypatumus, mediatorių drausminę atsakomybę, įstatymas taikomas neteisminei ir teisminei ginčų mediacijai. Pagal įstatymą Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą sudaro ir tvarko, mediatorių skiria Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba, o teisėjų, kuriems suteiktas mediatoriaus statusas, sąrašą tvarko Nacionalinė teismų administracija).

Nėra aišku, kokių tikslų turi būti kuriamos naujos teisės normos dėl siūlomo nepriklausomų ekspertų instituto, visiškai neaiškus jų statusas, kompetencija, neaišku kokie asmenys jais galės būti, kokios jų pareigos ir atsakomybė. Taip pat neaišku kokiais atvejais būtų kviečiami nepriklausomi ekspertai.

Teigtina, kad nėra prasmės kurti naują teisinį ekspertų veiklos reguliavimą ir juos skirti vietoj įstatymu jau įteisintų mediatorių.

2. Sutiktina su teiginiu, kad Mokestinių ginčų komisija yra profesionali, savarankiška ir nepriklausoma ikiteisminė mokestinius ginčus nagrinėjanti institucija. Pagal Mokestinių ginčų komisijos duomenis, apie 50 proc. priimtų Mokestinių ginčų komisijos sprendimų skundžiami teismams. Taigi, Mokestinių ginčų komisijos aukšta profesinė kompetencija galėtų būti panaudota ir mediacijos procese, t. y. jos nariai galėtų būti ir nešališkais, kvalifikuotais mediatoriais. Mokestinių ginčų komisijos nariai, kaip mediatoriai, galėtų nešališkai įvertinti ginčijamo mokesčių administratoriaus sprendimo trūkumus ir pareiškėjo skundo motyvų pagrįstumą bei pasiūlyti šalims ginčą išspręsti taikiai. Pažymėtina, kad pagal dabartinį galiojantį teisinį reguliavimą Mokestinių ginčų komisija neturi teisės inicijuoti ir vykdyti mediacijos proceso.

Ikiteisminėje pareiškėjo skundo nagrinėjimo stadijoje mediacijos proceso valdymo subjektu turėtų tapti mokestinio ginčo baigtimi nesuinteresuota nepriklausoma institucija – Mokestinių ginčų komisija. Nešališkos institucijos įtraukimas į taikinimo proceso iniciavimą ir koordinavimą, leistų užtikrinti lygiavertę šalių padėtį, objektyviai įvertinti ginčo objektą ir maksimaliai išnaudoti taikinamojo tarpininkavimo galimybes. Tuo atveju, jei įstatymai suteiktų Mokestinių ginčų komisijai tokias teises, tikėtina, kad mediacijos procesu šalys pasinaudotų dažniau ir mažiau ginčų patektų į teismus.

Alternatyvus pasiūlymas kelia abejonių nešališkumo aspektu. Pažymėtina, kad viena esminių mokesčių administratoriaus funkcijų yra kontroliuoti mokesčių apskaičiavimą, todėl mokesčių administratorius turi tinkamai atlikti kontrolės veiksmus ir parengti mokesčių apskaičiavimo dokumentus. Dalyvauti susitarimų procese turėtų jau ir nešališki atitinkamą kvalifikaciją turintys mediatoriai. Siūloma alternatyva ir toliau leistų mokesčių administratoriui dominuoti susitarimo procese, nes pats mokesčių administratorius koordinuotų, organizuotų derybas dėl susitarimo ir sudarytų susitarimą dėl mokestinio rezultato.

3. Europos Tarybos Ministrų komitetas savo rekomendacijoje *Rec(2001)9* dėl bylinėjimosi alternatyvų tarp vykdomosios valdžios ir privačių asmenų, atsižvelgdamas į Europos Tarybos rekomendaciją Nr. R(81) 7 dėl teisingumo pasiekimo priemonių lengvinimo naudojant mediaciją (*angl. mediation*) ar konsiliaciją (*angl. conciliation*), rekomendaciją Nr. R(86) 12 dėl teismų darbo krūvio mažinimo panaudojant susitarimus dėl ginčų iki teismo ar teisme, į tai, kad teisminės procedūros praktikoje ne visada geriausios sprendžiant administracinius ginčus, į tai, kad alternatyvūs administracinių ginčų sprendimo būdai yra pigesni, paprastesni, greitesni, neriboja teismo proceso, užtikrina lygiateisiškumo, nešališkumo principus ir pan., rekomendavo šalių narių vyriausybėms remti tokius alternatyvius administracinių ginčų sprendimo būdus ir įgyvendinimui priimti atitinkamus teisės aktus. Tokių alternatyvių ginčų sprendimo dalyku galėtų būti individualūs administraciniai aktai, taip pat piniginiai reikalavimai. O tokie alternatyvūs administracinių ginčų sprendimo būdai galėtų būti naudojami ir iki teismo. Europos Tarybos Ministrų komitetas savo rekomendacijoje *Rec(2001)9* akcentavo, kad viešojo administravimo institucijai rekomenduojama peržiūrėti priimtą individualų administracinį aktą, o mediacija ir konsiliacija tinkama priemonė administracinių ginčų nagrinėjimo stadijoje. Todėl alternatyvus

siūlymas neatitinka ir Europos Tarybos, kurios nuo 1993 m. narė yra ir Lietuva, Ministrų komiteto rekomendacijų valstybių narių vyriausybėms dėl alternatyvių administracinių ginčų sprendimo būdų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlome nepritarti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektui.

Komisijos pirmininkė

Edita Galiauskaitė